

Врз основа на член 36 став 1 точка 15 од Законот за Локална Самоуправа („Сл. Весник на РМ., бр.5/2002), член 132 став 1 од Статутот на Општина Кавадарци („Сл. Гласник на општина Кавадарци, бр.8/2005...75/21),

Советот на Општина Кавадарци на 21-та седница одржана на ден 22.12.2022 година, донесе,

Програма

за одбележување на годишнини на значајни настани и личности во општина Кавадарци во 2023 година

ВОВЕД

Со програмата за одбележување годишнини на значајни настани и личности во општина Кавадарци во 2023 г. се определуваат значајните настани и годишнини од посебно значење, со што се продолжува континуитетот во одбележувањето од републичко и локално значење.

ЦЕЛИ

Основни цели на оваа Програма се:

- Одбележување на годишнини и значајни настани и личности во насока на негување на историското минато,
- Обезбедување активен однос на градот Кавадарци кон задоволувањето на потребите на граѓаните за негување на традициите,
- Зачувување на историската и културната вредност на личности и настани, со цел негување на историските и културните вредности на градот.

ЈУБИЛЕИ ВО 2023 година кои предлагаме да се одбележат

I. НОБ

1. 3 април 1921 г. 102 г. од раѓањето на Наќо Ангелов – Рочко. Се образува во Ваташа, Кавадарци и Скопје. Во 1940 година се вклучил во напредното младинско и револуционерно движење, а во 1941 година станал секретар на една скоевска група во Ваташа. Во 1942 година бил определен да се грижи за сместување и исхрана на една група партизани од велешкиот одред „Димитар Влахов“. Во 1942 година откако се илегализирал неговиот брат Димката Габерот, Наќо и неговиот татко Ташо се уапсени и затворени во кавадаречкиот затвор. Тој е еден од првите борци на одредот „Добри Даскалов“, потоа борбениот пат го продолжува во баталјонот „Страшо Пинџур“ и Втора македонска ударна бригада. За политички комесар е назначен во 1944 г., на партизанската болница во Зборско (Ег.Македонија). По ослободувањето работи во просветниот оддел во кавадаречко. Почина во Прага на 13 април 2003 година.

2. 14 април 1921 г. 102 г. од раѓањето на првоборецот од времето на НОБ, Блаже Џунов – Млаѓо. Блаже Џунов е роден во Ваташа каде го започнува своето школување кое го продолжува во Кавадарци и Крагуевац, а потоа се запишал на Земјоделскиот факултет во Земун. По окупацијата на земјата се запишал во Софија. Во 1942 година бил обвинет дека шири револуционерни идеи сред студентите и затоа бил исклучен од факултетот. Во почетокот на мај е еден од првите борци на одредот „Добри Даскалов“. Блаже Џунов во септември 1943 година својот борбен пат го продолжил во баталјонот

„Страшо Пинџур“, а во декември 1943 година е и борец на Втората македонска ударна бригада. На 22 декември истата година Џунов учествува како делегат од Тиквешкијата на Првиот конгрес на НОМСМ во Фуштани, каде е избран за член на Главниот одбор на младината на Македонија. На 28 април 1944 година во судир со германската војска на планината Бигла е тешко ранет и пренесен на лекување во партизанската болница на грчка територија. Поради сериозноста на раната и покрај вложените напори на лекарите, Блаже Џунов им подлегнал на повредите.

3. 11 јуни 1921 г. 102 г. од раѓањето на Александар Ицев - Живко.

Александар Ицев е роден во Кавадарци на 11 јуни 1921 година. Во Кавадарци завршил Граѓанско училиште, а своето образование го продолжил во Воено занаетчиско училиште во Крагуевац. Во Кавадарци работи како металостругар. Член на КПЈ е од 1941 година. На 13 јули истата година учествува во акција во селото Долни Дисан во која беше убиен неговиот другар Диме Поп Атанасов, првата жртва на фашизмот во Македонија. По овој настан за да не биде уапсен се илегализира и е еден од првите илегалци во Кавадарци. Во јануари 1943 година е избран за член на Месниот комитет на КП за Кавадарци, а по укинувањето на Воениот комитет сите активности околу подготовките за исфрлање на партизански одред ги води Месниот комитет. Во мај 1943 година излегува во партизани во тиквешкиот одред „Добри Даскалов“, но набргу е прераспореден во одредот „Сава Михајлов“. Во август 1943 година Ицев е избран за член на Околискиот комитет на КП, а во октомври е во новиот состав на Околискиот комитет заедно со Глигор Гечевски, Рада Поцева и Стефан Хаџи Тефов. По ослободувањето работи како претседател на Околискиот комитет на КП во Неготино, а потоа и како член на Окружниот комитет во Велес. Александар Ицев беше преставник на стопанската комора во Бугарија. По враќањето од Бугарија е избран за пратеник во Сојузната скупштина на Југославија, а работи и во Сојузниот синдикат во Белград. Бил претседател на Стопанскиот собор на Собранието на СРМ. На Првиот, Вториот, Третиот и Петтиот конгрес на КПМ бил избран за член на ЦК на КПМ. Александар Ицев бил директор на Металски завод “Тито“ во Скопје. Носител е на партизанска споменица 1941 година.

4. 13 јули 1941 г. 82 години од убиството на Диме Поп Атанасов.

Роден е во село Страмашево во 1918 година. Неговото семејство се преселило во Кавадарци каде што завршил основно образование и Граѓанско училиште до 4 клас. Немајќи финансиски можности да го продолжи школувањето, работи како шивачки калфа. По извесно време се вработува во општинската управа во Кавадарци како општински писар. Тој е еден од иницијаторите за отворање на градско читалиште и библиотека во Кавадарци. Во таа иницијатива се вклучиле: Страшо Пинџур, Димката Ангелов, Никола Минчев, Мито Хаџи Василев и др. Во 1937 година Диме е иницијатор за формирање на илегална симпатизерска група во која членуваат: Киро Спанцов, Илчо Стефановски, Методија Димовски и Диме Боцев – содацијата. Во 1940 година Диме Поп Атанасов е примен во редовите на скоевската организација од страна на Мито Хаџи Василев, заедно со Киро Крстев, Пешо Кимов и Глигор Гечевски. Потоа и член на МК на СКОЈ за Кавадарци. Во 1941 година активно се вклучил на повикот на Месниот комитет на КПМ од Кавадарци за прибирање на оружје и друг потребен воен материјал и негово складирање на сигурни места. Бил назначен и за секретар на читалиштето. Во една таква акција во с. Горни Дисан (Неготинско) заминуваат: Диме Поп Атанасов, Атанас Златев и Александар (Ацо) Ицев. Предадени од домашни предавници и окупаторската војска на пат за Кавадарци во нив пука еден падар при што бил смртно погоден на 13.07.1941 година. Диме Поп Атанасов преставува прва жртва на фашизмот дадена во Тиквешкијата и Македонија непосредно по окупацијата на Македонија.

5. 5 септември 1956 г. 67 години од загинавањето на Ѓошо Бојациев, роден е во Ваташа во 1892 година. Работел како бојација, а се занимавале и со земјоделство. Во август 1939 година заедно со Страшо Пинџур и Ристо Михов ја обновуваат работата на КПЈ во Кавадарци која цели 20 години била во илегала. За време на војната во 1942 г. во неговата куќа била сместена партиската техника. Несреќно загина на 5 септември 1956 година при уривање на ридот “Градот“ во месноста Моклиште.

6. 11 октомври 1941 г. 82 години Ден на народното востание на македонскиот народ. Востанието е кренато против фашизмот и со тоа започнува борбата за ослободување на македонскиот народ. За почеток на востанието против фашизмот во Македонија се смета нападот кој Прилепскиот партизански одред „Гоце Делчев“ го извршува во Прилеп на 11 октомври 1941 година. Дејствија има и во Куманово. На 12 октомври 1941 година, во областа Студена вода е формиран Кумановскиот (Козјачки) партизански одред. Иако активноста на овие први партизански одреди е скромна, таа претставува иницијална каписла за продолжување на борбата.

7. 17 октомври 1916 г. 107 години од раѓањето на Димката Ангелов - Габерот, роден е во Ваташа 1916 година. Завршил основно училиште и нижа гимназија, а Учителска школа во Белград и Неготин Краина. Работи како учител во селата Радња, Дабниште, Горни Д’бник. Бил член на Месниот и Воениот комитет во Кавадарци, а од март 1943 година политички комесар на Трета оперативна зона. Кога на 14 мај 1943 година е формиран тиквешкиот партизански одред Габерот бил именуван за политички комесар. На 10 јуни 1943 година загинал во заседа поставена од страна на бугарската војска кај месноста “Торкови лаки“, близу Клинска леса, заедно со Ило Виларов, Пано Мударов и Стојан Крстев.

8. 6 ноември 1921 г. 102 г. од раѓањето на Глигор Гечевски – Ивче. Ивче е роден во Кавадарци во 1921 година, потекнува од сиромашно земјоделско семејство. Основно училиште и нижа гимназија завршил во Кавадарци, а со гимназиско образование се стекнал во Горни Милановац и Крагуевац. Во август 1940 година со една група младинци ги испишале сидовите во Кавадарци со пароли против војната, против скапотијата, Хитлер и кралот Петар и т.н. Со почетокот на Втората светска војна, Глигор Гечевски ги прекинал студиите на Техничкиот факултет во Белград и се вратил во Кавадарци. Станал член на КП во 1941 година. Истата година е уапсен од бугарските власти и осуден на две години затвор. Во Кавадарци се вратил во јануари 1943 година и се вклучил во работата на револуционерната организација, во време кога се вршат подготовки за исфрлање на партизански одред. Во мај 1943 година Ивче е еден од првите борци на тиквешкиот партизански одред “Добри Даскалов“, во кого е избран за политички делегат на десетина. Подоцна е избран за член на Серскиот комитет и работи во позадина. По војната работи во државната безбедност, а извесен период работи во Белград во сојузната државна безбедност. Ивче беше и долгогодишен успешен директор на АК „Тиквеш“ од Кавадарци. Во 1982 година го организирал и Симпозиумот Тиквешкијата во НОБ 1941 – 1945 година. Објавил и голем број на трудови и статии, а во 1998 година ја објавил својата прва книга за Тиквешкиот партизански одред “Добри Даскалов“. Почина во Скопје во 2000 година.

9. 28 ноември 1911 г. 112 години од раѓањето на Славчо Темков. Роден е во Кавадарци на 28 ноември 1911 година. Еден е од основоположниците на културното и спортско живеење во градот помеѓу двете светски војни. Како ученик во 4 клас гимназија во Кавадарци во кафеаната “Балкан“ по негова иницијатива е изведена

пиесата “Кољо и Невенка“, која доживеала голем успех. Во 1928 година по иницијатива на Темков, Д. Димовски, Д. Галапчев, Т. Кимов и др. е формирано културно – уметничкото и спортско друштво “Братство“, во чиешто рамки бил формиран и првиот фудбалски клуб “Братство“ во Кавадарци. Од 1929 година па се до почетокот на Втората светска војна Славчо Темков во аматерскиот театар работи како режисер, сценограф и костимограф. Значаен културен настан во Кавадарци била преставата “Слугата Јернеј и неговото право“ во која покрај Темков, настапиле и Д. Ангелов – Габерот и Милан Даскалов во главните улоги. Славчо Темков е активен член на Соколското друштво од градот, кое постигнало значајни резултати помеѓу двете светски војни. Во 1944 година се вклучува во редовите на НО војска во Првата македонска дивизија, се до 15 јануари кога се враќа во Кавадарци. Раководи со театарот во кого настапуваат талентирани артисти како: Илија Каровски, Александар Грков, Лена Миткова и др. Преставата „Изборите некогаш и денес“ ја напишал Славчо Темков. По војната работи како референт за народно општествување и описменување во градот и селата во кавадаречко. Почина во Скопје на 1 мај 1995 година.

II. Нова историја во РСМ

1. 6 мај 1991 г. 32 години од загинувањето на **Сашко Гешовски**, припадник на ЈНА. Роден е во Кавадарци на 31 октомври 1971 година, основно и средно училиште завршил во Кавадарци. По завршување на средното образование заминал на отслужување на воениот рок во ЈНА во Сплит – Р.Хрватска. На 6 мај 1991 година во него пука маскиран припадник на МУП на Република Хрватска и смртно го погодил со 4 куршуми. Гешовски во критичниот момент бил на задача пред зградата на Воено поморската област во Сплит. Тој беше првата жртва во конфликтот што предизвика распад на Југославија во 1991 година. На 7 мај во Кавадарци се одржа протестен митинг на кого учествува речиси целото население од градот и околината, за да го искажат својот револт за смртта на својот сограѓанин, кои палеа свеќи на градскиот плоштад во чест на Гешовски. Неговото тело со воен хеликоптер беше пренесено во Кавадарци. На погребот присуствуваа повеќе од 20.000 граѓани, дојдени од сите краишта напоранешна Југославија. Во Кавадарци беше прогласена тридневна жалост.

2. 1 јули 2001 г. 22 години од загинувањето на **Блашко Толев**, роден на 30 март 1981 година во кавадаречкото село Марена.

Како припадник на АРМ загина во воениот конфликт на 01 јули 2001 година на Тетовското Кале од минофрлачка граната, испукана од страна на албанските терористи. Толев во октомври 2000 година заминува од Тиквешијата да го изврши долгот и го отслужи воениот рок во АРМ, прво во Битола, а потоа во Штип. Кога започна воениот конфликт 2001 година, тој активно зема учество во борбите во Тетовско и Кумановско.

Блашко Толев беше прва жртва од овој крај во конфликтот од 2001 година. Како припадник на редовниот состав на Армијата на Република Македонија на само 20 години го жртвува својот живот за одбраната на Македонија. Вечен останува споменот како и паметникот над неговиот гроб во кавадаречкото село Марена.

Постхумно е одликуван со медал за храброст.

3. 26 јули 1991 г. Во воениот конфликт во 1991 година од Кавадарци загина **Петре Тодоровски**, роден во 1971 година. Тодоровски загина како припадник на ЈНА на 26 јули 1991 година во касарната Љубљана – Поље, Р. Словенија.

Својот млад живот го загуби како војник, додека бил на стража.

4. 5 септември 1931 г. 92 год. од раѓањето на Вуко Каров. Вуко Каров е значајна општествено - политичка личност во Кавадарци. Раководител е во неколку работни организации во Кавадарци: “Тиквеш - Транс“, ДИК „Страшо Пинџур“, “Тиквешко поле“. Од 1963 до 1969 година ја врши функцијата потпретседател на Собранието на општина Кавадарци, а во 1964 година е претседател на Општината. Името Вуко Каров е синоним на фудбалската игра, еден од најдобрите фудбалери во историјата на кавадаречкиот фудбал. Вуко игра фудбал и во скопски „Вардар“ и долго се зборувало за неговата игра против “Хајдук“ од Сплит кога дал гол од 40 метри. Има настапувано и за младинската репрезентација на Македонија во Франција во 1952 година. Својата фудбалска кариера ја заврши во Тиквеш во 1963 година. Почина во Кавадарци во 1990 година. Граѓаните на општина Кавадарци, ФК Тиквеш како и ФСМ му се оддолжија со тоа што во негова чест и помен секоја година во Кавадарци се одржува традиционален фудбалски турнир, кој го носи неговото име.

5. 7 септември 1976 г. 47 години од пуштање во употреба на “ Спомен Костурницата на паднатите борци од НОВ“. Овој споменичен објект кој се наоѓа во градскиот парк “Љупчо Шкартов“ е дело на проф. д-р Петар Муличковски и симболизира стара македонска куќа, која ќе биде вечен дом на паднатите борци и жртви на фашистичкиот терор од времето на НОВ и револуцијата 1941-45 година. Во внатрешноста се испишани имињата на 333 паднати борци од НОВ, а во внатрешноста се поместени моштите на сите загинати борци кој што можеле да се пренесат.

6. 8 септември 1991 г. Ден на независноста на Републиката Македонија. По прогласувањето на независноста на Словенија и Хрватска и Македонија одлучи да тргне по тој пат. На 15 јануари 1991 година Собранието на Македонија донесува Декларација за сувереност и независност на Р.Македонија. Собранието носи решение за спроведување на Референдум за сувереност и независност, кој се одржа на 8 септември 1991 г. Од вкупно 1.495.807 граѓани со право на глас, 1.021.981 се изјасниле за независност на Р.Македонија. 8 ми септември, денот кога Македонија ја прокламира својата независност е прогласен за државен празник. На 17 ноември 1991 година, Собранието го донесува и првиот Устав на независна и самостојна Република Македонија.

7. 15 септември 1991 г. Во воениот конфликт од 1991 г. покрај Гешовски и Тодоровски загина и **Мишко Митрев**, роден во 1954 година во Ваташа. Митрев загина како подофицер во ЈНА на 15 септември 1991 година при одбрана на касарната во Ѓаково.

8. 8 ноември 1971 г. 52 години од формирањето на Атлетскиот клуб „Тиквеш“. Во 1971 година група на ентузијастички меѓу кои Горчо Илиев, Симо Младеновски, Коста Марковски и др. на 8 ноември го одржале основачкото собрание на АК “Тиквеш“. За претседател на клубот е избран Симе Младеновски, а за тренер Горчо Илиев. Прва активност на овој спортски клуб од Кавадарци била уличната трка на која учество зедоа младинци од Кавадарци и Неготино, како и војниците од Криволак. Клубот под раководство на тренерот Горчо Илиев успешно работи две години, а потоа на негово место доаѓа Драги Димитров. Активноста на клубот продолжила уште околу 8 месеци. По иницијатива на наставниците Андон Стоев и Горчо Илиев клубот повторно започнал со активност во јануари 1977 година. За тренери се назначени Андон Стоев и Горчо Илиев, а за претседател Киро Мајсторчев, Секретар Коста Марковски, а благајник Данчо Шемов. Клубот и атлетичарите имале големи успеси. Многу атлетичари биле државни рекордери во своите дисциплини, а некои прогласени за

спортисти на годината во Кавадарци. Познати атлетичари од овој клуб биле: Лилјана Златева на 1000 и 3000 метри, Ратка Ѓорѓиева рекордерка на Македонија на 60, 100 и 200 метри, Горица Тасева рекордерка во фрлање на диск, Томе Филков рекордер на 1500 метри, Сашо Калеов рекордер во скок во височина, а Гоце Максимовски рекордер во пионерска конкуренција во скок во височина. Атлетскиот клуб “Тиквеш“ во 1979 и 1982 година е прогласен за најуспешен спортски клуб. АК “Тиквеш“ во 1985 година е севкупен победник на Републичкиот крос.

- АКТИВНОСТИ КОИ СЕ ЧЕСТВУВААТ СЕКОЈА ГОДИНА

Јануари

4 јануари 1943 г, 80 години од убиството на Народниот херој **Страшо Пинџур**. Роден на 5 март 1915 г. во Струмица, каде неговиот татко работи како учител. Завршил Правен факултет во 1940 г. По капитулацијата на Југославија станал инструктор на ПК на Македонија, а потоа и член на Покраинскиот комитет. Во јуни 1942 година е именуван за член на Главниот штаб на Македонија. Во декември 1942 г. е уапсен од бугарската полиција и по долго мачење убиен во скопскиот областен затвор на 4 јануари 1943 год.

Предлог на Локален Музеј – галерија Кавадарци е во иднина да се чествува 5 март раѓањето на Народниот херој Страшо Пинџур. ООУ „Страшо Пинџур“ својот патрон го празнува на денот на раѓањето на херојот.

Февруари

2-25 февруари 1944г, 79 години од **Февруарскиот поход**, поход на Народноослободителната војска на Македонија, која во февруари 1944 година извршила оперативни дејства на територијата на источна, централна и западна Македонија. Во походот учествуваат борците на Втората македонска ударна бригада, Првата македонско- косовска бригада и група баталјони на НОВ и ПО на Македонија. Втората македонска бригада во која поголемиот дел од борците се од Тиквешко, дејствувале помеѓу Тиквеш и Гевгелиско, преземајќи офанзивни дејства према Кавадарци и Демир-Капија. Походот трае до 25 февруари 1944 година, при зимски услови, висок снег и многу ниски температури а притоа водејќи жестоки борби со фашистичките сили. Успешното изведување на Февруарскиот поход имало големо политичко и воено значење за развитокот на НОВ во Македонија воопшто.

Март

2 март 1942 г. 81 г. од смртта на **Лазо Филиповски – Лавски**. Роден е во с. Мрзен Ораовец – Кавадаречко на 6 април 1918 година. Рано останал без мајка и работи како пекар во Градско, а во Велес започнува неговата револуционерна дејност. Во 1937 година заминал на работа во Белград каде се вклучил во тамошното синдикално движење. По окупацијата на нашата земја станал член на Местниот комитет на КП за Прилеп и инструктор за ракување со оружје. Во почетокот на март заминал по партиска задача во Кавадарци со намера да донесат оружје и муниција. На враќање заедно со Борка Талевски наидуваат на бугарска заседа и во таа борба загинале двајцата. За Народен херој е прогласен на 11 октомври 1953 година.

Април

4 април 1919 г. 104 години од раѓањето на првоборецот **Лазо Мицев-Рале**. Роден е во Кавадарци во 1919 година. Во младоста бил берберски работник, а во редовите на револуционерното движење се вклучил во 1941 година. Станал борец во партизанскиот одред “Добри Даскалов“, а во Втората македонска бригада е од нејзиното формирање. Загинал кај селото Тресино пред 77 години во борба против германските сили на 15 април 1944 година.

7 април 1944 г. 79 години од загинувањето на Народните херои на Македонија **Киро Крстев и Димче Мирчев**. Во нерамна борба против бугарската војска во куќата на Иге Златев во близина на Градскиот парк, против многубројниот окупатор на 7 април 1944 година загинаа Киро Крстев и Димче Мирчев.

Мај

1 мај 1914 г. 109 години од организирањето на **првата првوماјска прослава** во Кавадарци. На овој ден 1914 г. во Кавадарци била организирана првата првوماјска прослава, која по својата масовност и содржини не била направена на начин како што тоа било во поголемите градски центри во Македонија како Скопје, Битола и други градови, каде што работничкото движење имало подлабоки корени и поголема традиција. По иницијатива на Социјалдемократската партија во Кавадарци во централниот дел на градот се собрала една поголема група на граѓани, а на присутните им се обратил претседателот на партијата Владо Митков, од собирот била упатена поздравна телеграма до централната првوماјска прослава во Скопје.

4 мај 1903 г. 120 години од **убиството на Гоце Делчев** во село Баница (Серско). На 4 мај 1903 година, во нерамна борба со турската војска и полиција загина апостолот на македонското револуционерно народноослободително движење. Еден од најзначајните личности од поновата историја на македонскиот народ. Гоце беше роден во Кукуш на 4 февруари 1872 година. По професија бил учител. Делчев е значаен и за развојот на револуционерното движење во Тиквешијата, на два пати престојува во овој крај. Во септември 1901 година, значително ја консолидира работата на револуционерната организација во целиот Тиквешки револуционерен реон и по втор пат доаѓа во октомври 1902 година.

4 мај 1912 г. 111 години од загинувањето на уште еден великан од македонската историја **Пере Тошев**. Роден е во Прилеп во 1865 година. Пере Тошев често престојувал во Кавадарци бидејќи неговата мајка потекнува од Ваташа, а имал и голем имот кај село Фариш. Се школувал во Прилеп и Битола, а како учител работел во неколку града во Македонија, бил и училишен инспектор во Солунскиот вилает. Тој е еден од основоположниците на ТМОРО, а подоцна успеал да формира ограноци на организацијата во Прилеп, Битола и Скопје. По Солунската провала бил затворен во Подрум Кале во 1901 до 1902 година, по амнестијата се вратил во Македонија и ја продолжил револуционерната дејност. Учествува во Илинденското востание во борбите кај прилепско и мариовско. За време на Прилепскиот конгрес изработил Проект - правилник од 142 члена. Учествува и во работата на Рилскиот конгрес во 1905 година, каде го изготвил Правилникот на Организацијата од 216 члена. Дејствувал и во Серскиот округ со четата на Јане Сандански. Во 1912 година по предавството што го извршил Турчинот Дељо од селото Дреново во Дреновската клисура бил убиен Пере Тошев.

6 мај 1991 г. 32 години од загинувањето на **Сашко Гешовски**, припадник на ЈНА. Роден е во Кавадарци на 31 октомври 1971 година, основно и средно училиште

завршил во Кавадарци. По завршување на средното образование заминал на отслужување на воениот рок во ЈНА во Сплит – Р.Хрватска. На 6 мај 1991 година во него пука маскиран припадник на МУП на Република Хрватска и смртно го погодил со 4 куршуми. Гешовски во критичниот момент бил на задача пред зградата на Воено поморската област во Сплит. Тој беше првата жртва во конфликтот што предизвика распад на Југославија во 1991 година. На 7 мај во Кавадарци се одржа протестен митинг на кого учествува речиси целото население од градот и околината, за да го искажат својот револт за смртта на својот сограѓанин, кои палеа свеќи на градскиот плоштад во чест на Гешовски. Неговото тело со воен хеликоптер беше пренесено во Кавадарци. На погребот присуствуваа повеќе од 20.000 граѓани, дојдени од сите краишта напоранешна Југославија. Во Кавадарци беше прогласена тридневна жалост.

9 Мај 1945 г. се одбележува како **Ден на победата над фашизмот** и **Ден на Европа(1950) г.**, во знак на сеќавање на завршувањето на Втората светска војна во Европа во 1945 година и почеток на создавањето на Европската унија, пет години подоцна.

На 9 мај 1945 година Германија ја потпишува својата безусловна капитулација во Втората светска војна, во која животот го загубиле околу 55 милиони лица, од кои речиси 31 милион цивили, а повредени се околу 35 милиони луѓе. Војната се водела на териториите на тогашни 60 држави. Втората светска војна била првата војна водена во Европа, Азија и Африка, како и во водите на Медитеранот, Пацификот и Атлантот. Војната е официјално завршена неколку месеци подоцна, со капитулацијата на Јапонија, но во Европа денешниот ден се одбележува како Ден на победата над Фашизмот.

На 9 мај 1945 година советскиот маршал Георгиј Жуков пред сојузниците го ратификувал договорот за германската капитулација, кој еден ден порано во име на Третиот рајх го потпишал генерал фелдмаршал Вилхелм Кајтел. Тој ден, кога престанало најголемото крвопролевање во историјата на човештвото, крвопролевање започнато од поддржувачите на фашистичката идеологија, Европа со гордост извикнала: Никогаш повеќе!

Еден од најзначајните датуми во Европа, 9 мај, се одбележува и како **Ден на Европа**, бидејќи пет години по германската капитулација, на **9 мај 1950** година, Роберт Шуман, тогашен министер за надворешни работи на Франција, го претставил својот предлог за формирање на Европска заедница за јаглен и челик. Овој предлог, познат како Шуманова декларација, се смета за почеток на формирањето на денешната Европска унија. Декларацијата била предлог за поранешните непријатели Франција и Германија, да воспостават организација која заеднички ќе управува со нивните индустрии за јаглен и челик, со цел војната во Европа никогаш да не се повтори. Предлогот довел до создавање Европска заедница за јаглен и челик во 1951 година, претходник на Европската економска заедница, односно денешната ЕУ. Овие два важни настани во историјата на Европа, како и секоја година, се одбележуваат со оддавање почит на жртвите на фашизмот и паднатите борци во Втората светска војна и како ден кога се прославува единството и мирот на стариот континент. Меѓу другото, 9 мај треба да послужи и како потсетник дека борбата не е завршена, да се бориме секојдневно за рамноправност и почит меѓу луѓето без оглед на нацијата, верата, расата и полот кои се цивилизациски вредности кои што мора да се негуваат.

12 мај 1944 г. 79 години од загинавањето на првоборецот **Мара Димова – Анка**. Во редовите на НО движење е вклучена уште од 1941 година. Во мај 1943 година пристапила во одредот “Добри Даскалов“, каде е член на санитарната служба во одредот. Загина како борец на Втора македонска бригада на 12 мај 1944 година во Егејска Македонија, како последица од тешкото ранување.

14 мај 1943 г. 80 години од формирањето на **тиквешкиот партизански одред “Добри Даскалов“**, на планината Вишешница, една од најголемите и најборбените

партизански единици во тој период под фашистичка окупација. Одредот води големи борби во селата: Гарниково, Бојанчиште, Драгожел, караулите “Шаренка“ и “Порта“. Подоцна станал јадро за формирање на баталјонот “Страшо Пинџур“.

18 мај 1943 г. 80 г. од загинувањето на првоборецот **Лазо Стојанов**, кој загина како последица од една акција што борците од одредот „Добри Даскалов“ ја изведоа во с. Бојанчиште против бугарската војска.

19 мај 1943 г. 80г. од загинувањето на првоборците Миле В'чков и Цано Поп Ристов. Двајцата другари се стрелани од страна на бугарската војска во месноста Фаришка Клисура, откако биле претходно заробени по акцијата на нивниот одред во с. Бојанчиште на 18 мај 1943 г.

Јуни

7 јуни 1943 г. 80 години од убиството на народниот херој **Блажо Тодоровски – Чичето**.

На 13 април 1902 година во село Ресава, пред 118 години е роден Народниот херој на Македонија Блажо Тодоровски - Чичето.

Потекнува од сиромашно земјоделско семејство и од мали нозе ги извршувал најтешките физички работи. Млад се оженил и основал свое семејство. По природа бил бунтовен и непоколеблив.

Во напредното движење се вклучил во 1938 година, во агитацијата за Парламентарните избори и заедно со Страшо Пинџур, Тошо Велков и др. ја подржувале кандидатурата на д-р Илија Чулев. Соработува со Димката Габерот кој во 1938 година бил учител во с. Дабниште.

Станал член на Комунистичката партија во 1941 год., и помага за време на престојот на велешките партизани во одредот “Димитар Влахов“ на територијата на ресавскиот атар и ја предводел десетината во првата борбена акција во неговото село Ресава.

Во почетокот на 1943 година заедно со Димката Габерот, Никола Минчев, Б. Крстиќ, Мито Хаџи Василев и др. бараат погодни бази за формирање на идниот партизански одред “Добри Даскалов“.

На денот на формирањето на одредот “Добри Даскалов“ на 14 мај 1943 година, Блажо е меѓу првите негови борци и бил заменик командир на првата чета на одредот. Загина во Јунската офанзива што ја презедоа фашистичките војски за уништување на напредното движење во овој крај на 07.06.1943 година кај село Никодин, тој е тешко ранет и за да не падне жив во рацете на окупаторот се самоубива.

Прогласен е за Народен херој на Македонија на 11 октомври 1953 година.

10 јуни 1943 г.80 години од загинувањето на Димката Ангелов – Габерот, Пано Мударов – Фрањо, Ило Виларов – Сокол и Стојан Крстев.

Димката Ангелов – Габерот е роден во виорот на Првата светска војна на 17 октомври 1916 година во селото Ваташа, како второ дете на Ленка и Ташо Ангелови. Основно образование заврши во своето родно село, а нижа трикласна гимназија во Кавадарци. Уште од најмладите години по карактер бил немирен, енергичен, бунтовен. Она што посебно го одликува била неговата неизмерна љубов и почит кон слободата, кон човекот и кон својот народ. Во кругот на своите другари и пријатели бил весел, интересен соговорник и голем шегација. Во 1930 година се запишува на учителската школа во Белград, а со диплома се стекнал во Неготин Краина. Таму доаѓадо израз неговиот бурен темперамент, не ја трпи неправдата, ги критикува неправилните постапки на своите професори. Со диплома на учител, невработен, го прави својот прв јавен испад во 1936 година на плоштадот во Кавадарци, каде пред голема маса народ

отворено и смело ја напаѓа експлоататорската политика на владата на Милан Стојадиновиќ. По загинувањето на Димката на 10.06.1943 година останаа многу дилеми, меѓу кои и денес ја разбрануваат јавноста во целиот тиквешки крај. Токму таа негова храброст и мистерија околу неговото загинување го направи да биде легенда на Тиквешијата.

13 јуни 1943 г. 80 години од стрелањето на партизани и родољуби на Фаришката клисура, за време на Јунската офанзива од 7 до 16 јуни 1943 година.

16 јуни 1943 г.80 година од стрелањето на **12-те младинци** од селото Ваташа во месноста “Моклиште“. Младинците се на возраст од 15 до 28 години, а по извршеното стрелање нивните безживотни тела се масакрирани, што претставува едно од најгрозоромните злосторства што бугарската војска ги има извршено во Македонија во текот на Втората светска војна.

19 јуни 1913г. 110 години од **Тиквешкото востание** (1913г.), ова востание претставува првиот масовен вооружен протест на населението од Тиквешијата против штотуку воспоставениот воено-административен режим во Тиквешијата, во периодот помеѓу двете Балкански војни. Воспоставувањето на српската воено-административна управа во Тиквешијата довела до замирање на секаква стопанска, општествена и културна дејност во овој крај. Востанието е задушено на 25 јуни од страна на голема српска војска. Како последица од Тиквешкото востание во Кавадарци се стрелани 25 души, вкупно загинати се 545 луѓе во Тиквешијата како репресија за кренатото востание.

Јули

1 јули 2001 г. 22 г. од загинувањето на Блашко Толев, роден на 30 март 1981 година во кавадаречкото село Марена.

Како припадник на АРМ загина во воениот конфликт на 01 јули 2001 година на Тетовското Кале од минофрлачка граната, испукана од страна на албанските терористи. Толев во октомври 2000 година заминува од Тиквешијата да го изврши долгот и го отслужи воениот рок во АРМ, прво во Битола, а потоа во Штип. Кога започна воениот конфликт 2001 година, тој активно зема учество во борбите во Тетовско и Кумановско.

Блашко Толев беше прва жртва од овој крај во конфликтот од 2001 година. Како припадник на редовниот состав на Армијата на Република Македонија на само 20 години го жртвува својот живот за одбраната на Македонија. Вечен останува споменот како и паметникот над неговиот гроб во кавадаречкото село Марена.

Постхумно е одликуван со медал за храброст.

13 јули 1941 г.82 години од убиството на **Диме Поп Атанасов**.

Роден е во село Страмашево во 1918 година. Неговото семејство се преселило во Кавадарци каде што завршил основно образование и Граѓанско училиште до 4 клас. Немајќи финансиски можности да го продолжи школувањето, работи како шивачки калфа. По извесно време се вработува во општинската управа во Кавадарци како општински писар. Тој е еден од иницијаторите за отворање на градско читалиште и библиотека во Кавадарци. Во таа иницијатива се вклучиле: Страшо Пинџур, Димката Ангелов, Никола Минчев, Мито Хаџи Василев и др. Во 1937 година Диме е иницијатор за формирање на илегална симпатизерска група во која членуваат: Киро Спанџов, Илчо Стефановски, Методија Димовски и Диме Боцев – содацијата. Во 1940 година Диме Поп Атанасов е примен во редовите на скоевската организација од страна на Мито Хаџи Василев, заедно со Киро Крстев, Пешо Кимов и Глигор Гечевски. Потоа и член на МК на СКОЈ за Кавадарци. Во 1941 година активно се вклучил на повикот на

Месниот комитет на КПМ од Кавадарци за прибирање на оружје и друг потребен воен материјал и негово складирање на сигурни места. Бил назначен и за секретар на читалиштето. Во една таква акција во с. Горни Дисан (Неготинско) заминуваат: Диме Поп Атанасов, Атанас Златев и Александар (Ацо) Ицев. Предадени од домашни предавници и бугарската војска на пат за Кавадарци во нив пука еден падар при што бил смртно погоден на 13.07.1941 година. Диме Поп Атанасов преставува прва жртва на фашизмот дадена во Тиквешкијата и Македонија непосредно по окупацијата на Македонија.

15 јули 1894 г. 129 години од формирањето на првиот комитет на македонската револуционерна организација (**ТМОРО**) во **Кавадарци**, прв во Македонија по Солунскиот. Сите останати комитети во Македонија се формирани подоцна. На денешен ден во 1894 година Дамјан Груев дошол во Кавадарци и веднаш го побарал Иванче Минчев, негов соученик од солунската гимназија со намера да му обезбеди луѓе со кои ќе говори за училишните и црковните проблеми во Тиквешката каза. Набргу Даме се уверил дека има работа со сериозни и предани луѓе пред кои не треба да има никакви тајни. Тогаш ги запрашал дали и тие би сакале да станат членови на таква организација чија што цел е извојување на политичка слобода по пат на револуционерна борба. Откако добил потврден одговор Даме го извадил преписот од статутот на организацијата и пред евангелието, револверот и камата положило заклетва на верност спрема организацијата. Во првиот состав на организацијата влегле четворица членови и тоа: Пане Иванов - претседател и главен учител во кавадаречкото основно училиште, а за членови биле избрани: Иванче Минчев - чиновник и учител, Јованче Велков - трговец и претседател на црковно училишната општина и Јанаќи Илиев Курчиев - трговец и кожар. Следниот ден во ваташкото училиште се формирал комитет на ТМОРО во кои влегле: Тодор Поп Андов, Лазо Сојтеријев, Коцо Јорданов, Зарко Димов, Трајче Дубров и Пано Поцев.

26 јули 1991 г. Во воениот конфликт во 1991 година покрај Сашко Гешовски од Кавадарци загина и **Петре Тодоровски**, роден во 1971 година. Тодоровски загина како припадник на ЈНА на 26 јули 1991 година во касарната Љубљана – Поље, Р. Словенија. Својот млад живот го загуби како војник, додека бил на стража.

Август

1 август 1968 г. 55 години од смртта на **Мито Хаџи Василев – Јасмин**. Јасмин е роден на 21 декември 1922 година во Кавадарци, каде завршил основно училиште и нижа гимназија, а потоа продолжил во Битола. Мито Хаџи Василев е македонски комунист, политичар и новинар. Студирал на правниот факултет во Белград. Во 1940 година е примен во членството во КПЈ и бил член на МК на КПЈ, секретар на СКОЈ во Кавадарци, член на Вториот обласен комитет на КПМ, заменик политички комесар на Третата оперативна зона и на Втората бригада и член на Обласниот комитет на НОО во Битола. По ослободувањето, од крајот на 1945 година до 1 јануари 1948 г. е главен и одговорен уредник на “Нова Македонија“ Во 1962 година повторно е именуван за главен уредник на весникот “Нова Македонија“. Избран е за прв претседател на Здружението на новинарите на Македонија. Јасмин е член на највисоките партиски и државни органи на Републиката. На Првиот конгрес на КПМ бил избран за кандидат, а потоа и за член на ЦК КПМ. На Вториот и Третиот конгрес на КПМ повторно е избран во највисокото партиско раководство, а на Седмиот конгрес на СКЈ за член на Централниот комитет. Од 1957 година бил претседател на Идеолошката комисија на ЦК СКМ, а од 1964 до 1967 г. е член на ИК на ЦК СКМ и секретар на ЦК СКМ за

идеолошкиот сектор. Бил и член на Претседателството и Претседател на Собранието на Македонија со едногодишен мандат од 12 мај 1967 година. Учествува во издавањето на речиси сите централни весници во Македонија во 1944 година. Еден е од првите главни и одговорни уредници на “Нова Македонија“. Неговата публицистичка и теоретска дејност е собрана и објавена во неколку томови. Автор е на повеќе книги и брошури од областа на македонската национална историја од кои: „ВМРО Обединета“, „Јане Сандански“, и „За великобугарскиот шовинизам“. Од областа на општествените науки: „Свртени кон човекот“, „СКЈ и непосредната демократија“ и др. Во негова чест од 1969 година во Македонија се доделува државната награда „Мито Хаџи Василев – Јасмин“, со која се оддава признание за остварување во областа на публицистиката и новинарството. Загина во сообраќајна несреќа во Брела (Макарска – Хрватска) на 1 август 1968 година на 46 годишна возраст.

2 август 1903 година е една од најзначајните години во историјата на македонското револуционерно движење и воопшто во историјата на македонскиот народ. На 2 август (**Илинден**) пред 120 години во Македонија избувна големо востание на македонскиот народ против Османлиската власт. Конгресот на Битолскиот револуционерен округ, одржан во Смилево од 02-07 мај, одлучил да се крене општо ослободително востание и избрал Главен востанички штаб кој донел одлука востанието да започне на денот Св. Илија.

Македонија била поделена на 6 востанички окрузи, а седмиот округ било Одринско. Тиквешко бил вклучен во вториот востанички округ “Кожуф“. Востаничките сили иако недоволно подготвени презеле нападни дејства во сите востанички реони. Востаниците од Крушевскиот востанички реон успеваат да го ослободат Крушево, каде беше прогласена Крушевска Република, прва република во историјата на Балканските народи, со Совет и Привремена Влада, избрани од народот. Организатор и водач на Крушевската Република беше македонскиот револуционер - социјалист, учителот Никола Карев, со помош на началникот на револуционерниот одред Питу Гули, по националност Влава. Привремената Влада извршила мобилизација на машкото население способно за борба. Во селата со муслиманско население бил упатен повик, познат како Крушевски манифест во кој се соопштувало дека македонскиот народ се кренал на оружена борба против тиранската власт и насилниците, а не против сиромашното муслиманско население...

Крушевската Република имаше многу краток век до 13 август, таа живееше како автономна држава, симболизирајќи ја борбата на македонскиот народ за ослободување. Питу Гули со четата одлучува да се бори до крај по што Крушево е повторно завземено, ограбено и опожарено. Европските големи сили имале свои интереси во османлиската држава и во регионот, биле против оруженото востание во Македонија и Одринско. Владата во Турција добила полна слобода да ги употреби сите сили и средства за задушување на востанието. Соседните балкански држави биле исто толку заинтересирани за ликвидирање на востанието и за уништување на Македонската револуционерна организација. При целосна изолираност востаничките сили опстоиле до пред крајот на 1903 година.

2 август 1944 г. **79** години од одржувањето на **Првото заседание на АСНОМ** во манастирот Св.Прохор Пчински. Од Кавадаречка околија на заседанието присуствувале: Никола Минчев, Диме Туриманцовски, Јован Радњански, Методија Џунов и Јован Ѓелев поп Шаќо.

18 август 1943 г. Ден на АРМ(од 1992) г. На 18 август 1943 г. на Славеј планина со наредба на Штабот на втората оперативна зона бил формиран првиот баталјон на НОВМ „Мирче Ацев“, составен од борците на партизанските одреди “Даме Груев“ и

“Димитар Влахов“. Ова е првата регуларна воена единица на македонскиот народ во НОБ.

25 август 1944 г. 79 години од формирањето на Првата македонска НО дивизија (41 југословенска). Имено на овој ден во с. Шешково од бригадите: Втора, Девета и Десета е формирана Првата македонска дивизија. Штабот го сочинувале: Тихомир Милошевски - командант, Лазар Калајџиевски - зам. командант, Наум Наумовски - полит. комесар и Коле Јовановски - зам. полит. комесар. Формирањето на Првата македонска дивизија беше еден од најзначајните настани во развојот на Народноослободителната војна во Македонија. До крајот на декември 1944 година дивизијата учествува во чистење на реонот на Качаник, Урошевац и Бујановац од одметнатите балистички банди, при што е заробено големо количество на оружје и воена опрема.

Септември

7 септември 1944 година 79 години од ослободувањето на Кавадарци.

Во селото Шешково на околу 16 км. западно од Кавадарци на 25 август 1944 година е формирана Првата македонска дивизија или (41 југословенска). Во состав на оваа дивизија се наоѓаат IX, X и XI како и Втората македонска бригада. На 2 септември 1944 година Деветтата македонска бригада под водство на командантот Најдо Стаменин - Орлов извршила многу успешна акција во селото Крњево, напаѓајќи го бугарскиот фашистички гарнизон со 1.350 војници. Оваа бригада дејствувала во Тиквешијата на комуникацијата Велес – Гевгелија. Главна цел на бригадата било ослободувањето на Кавадарци. Покрај постоечките три баталјони, бил формиран уште еден четврти, па така организирана и вооружена бригадата на 6 септември 1944 година се упатила кон Кавадарци. Членовите на НОО од Ваташа, пред влезот во селото ја пречекале бригадата на која и подариле црвено македонско знаме, изработено од младинките од Ваташа. Во попладневните часови бригадата пристигнала во Кавадарци. На борците од бригадата која скоро без борба го освоила градот и бил организиран свечен ручек, на кој населението се здружило со борците од бригадата. Командантот на бригадата одржал смотра, а бил одржан и митинг. Пред насобраните граѓани со пригодни зборови се обратил политичкиот комесар на бригадата Ристо Стојанов - Железни, а по него говорел и командантот Најдо Стаменин - Орлов, кој зборувал за успехите на народноослободителната војска, како и жртвите што таа ги даде за ослободување на нашата земја. По одржаниот митинг со почесен плотун им е оддадена почест на сите загинали борци од овој крај. Моожност да се приклучат кон НО војска им била дадена на бугарските војници кои биле стационирани во касарните во Кавадарци, а со тоа и заеднички во иднина да се борат против германските фашисти. Бугарските војници не се согласиле со овој предлог, по што со воена придружба биле упатени кон бугарската граница. По четиригодишна окупација на денешен ден 7 септември во 1944 година, Кавадарци бил конечно ослободен. Во текот на војната загинаа 333 борци и жртви на фашистичкиот терор од општина Кавадарци, а тројца од нив се прогласени за Народни херои.

8 септември 1991 г. Ден на независноста на Републиката Македонија.

По прогласувањето на независноста на Словенија и Хрватска и Македонија одлучи да тргне по тој пат. На 15 јануари 1991 година Собранието на Македонија донесува Декларација за сувереност и независност на Р.Македонија. Собранието носи решение за спроведување на Референдум за сувереност и независност, кој се одржа на 8 септември 1991 г. Од вкупно 1.495.807 граѓани со право на глас, 1.021.981 се изјасниле за независност на Р.Македонија. 8 септември, денот кога Македонија ја прокламира својата независност е прогласен за државен празник. На 17 ноември 1991 година,

Собранието го донесува и првиот Устав на независна и самостојна Република Македонија.

15 септември 1991 г. Во воениот конфликт од 1991 г. покрај Гешовски и Тодоровски загина и **Мишко Митрев**, роден во 1954 година во Ваташа. Митрев загина како подофицер во ЈНА на 15 септември 1991 година при одбрана на касарната во Гаково.

Октомври

11 октомври 1941 г. 82 години Ден на народното востание на македонскиот народ. Востанието е кренато против фашизмот и со тоа започнува борбата за ослободување на македонскиот народ. За почеток на востанието против фашизмот во Македонија се смета нападот кој Прилепскиот партизански одред „Гоце Делчев“ го извршува во Прилеп на 11 октомври 1941 година. Дејствија има и во Куманово. На 12 октомври 1941 година, во областа Студена вода е формиран Кумановскиот (Козјачки) партизански одред. Иако активноста на овие први партизански одреди е скромна, таа претставува иницијална каписла за продолжување на борбата.

17 октомври 1916 г. 107 години од раѓањето на Димката Ангелов - Габерот, роден е во Ваташа 1916 година. Завршил основно училиште и нижа гимназија, а Учителска школа во Белград и Неготин Краина. Работи како учител во селата Радња, Дабниште, Горни Д'бник. Бил член на Месниот и Воениот комитет во Кавадарци, а од март 1943 година политички комесар на Трета оперативна зона. Кога на 14 мај 1943 година е формиран тиквешкиот партизански одред Габерот бил именуван за политички комесар. На 10 јуни 1943 година загинал во заседа поставена од страна на бугарската војска кај месноста “Торкови лаки“, близу Клинска леса, заедно со Ило Виларов, Пано Мударов и Стојан Крстев.

23 октомври 1893 г. 130 години - Ден на Македонската револуционерна борба. Македонската Револуционерна Организација (МРО), е политичка организација формирана на 23 октомври 1893 година во куќата на книжарот Иван Хаџи Николов во Солун. Нејзините темели ги поставиле шестмина револуционери - интелектуалци: Даме Груев - професор, Петар Поп Арсов - професор, Д-р Христо Татарчев, Иван Хаџи Николов - книжар, Христо Батанџиев - професор и Андон Димитров - учител. МРО по одржаниот Рилски конгрес во 1905 година името го менува во ВМРО. Организацијата имала за цел по пат на вооружена борба да се извојува политичка автономија на Македонија и Одринско. Први обиди за формирање на Организацијата се датираат од крајот на 80-тите и почетокот на 90-тите години на 19 век, кога Пере Тошев му напишал писмо на Ѓорче Петров да формираат организација за ослободување. Во 1892 година кај Иван Хаџи Николов созрела идејата дека само една организација може да го пресече патот на Бугарската, Српската и Грчката пропаганда, како и да ја принудат Турција да ги почитува решенијата на Берлинскиот конгрес, особено чл. 23 во кој биле предвидени реформи во земјата. Според Иван Хаџи Николов биле прифатени следните начела: **1.** Организацијата да е тајна и револуционерна. **2.** Нејзината територија да ја сочинува само Македонија во нејзините географски и етнографски граници, поради што ќе се нарекува Внатрешна. **3.** Во неа ќе членуваат родени и лица што живеат во Македонија без разлика на вера и народност. **4.** Политиката на организираниите македонци е автономија на Македонија. **5.** Да се чува самостојноста на организацијата за да не падне под влијание на политиката на соседните држави. За реализирање на

сите овие задачи било неопходно брзо ширење и омасовување на организацијата. Во неа подоцна се вклучиле: Гоце Делчев, Ѓорче Петров, Пере Тошев, Јане Сандански, Иванче Минчев, Јованче Велков и др. Во Солун 1894 година е избран првиот Централен Комитет на чело со Христо Татарчев како претседател, и Даме Груев како секретар. Првиот Устав на Организацијата го напишал професорот Петар Поп Арсов.

Ноември

2 ноември 1915 г. 108 години од раѓањето на **Никола Минчев - Јане**. Минчев е прв министер за образование во Македонија. Никола Минчев е командант на првиот тиквешки партизански одред “Добри Даскалов“, делегат на АСНОМ и член на Президиумот на АСНОМ. По војната при изборот на првата Влада на Р. Македонија бил избран за прв министер за образование. Бил министер за финансии во Белград во Владата на ФНРЈ и директор на Сојузниот завод за стопанско планирање. Во 1965 година се враќа во Македонија каде ги извршува овие функции: Претседател на Собранието на Р. Македонија и Претседател на Владата на Р.Македонија; Член на Советот на федерацијата се до неговото пензионирање, како член на Советот на федерацијата волонтерски ја извршува функцијата директор на металуршкиот комбинат ФЕНИ во Кавадарци.

Почина во Скопје на 6 април 1997 година.

8 ноември 1914 г. 109 години од раѓањето на **Диме Туриманцов - Горски**. Роден е во Кавадарци на 8 ноември 1914 година. Потекнува од сиромашно семејство. Основно образование завршил во Кавадарци, а гимназија во Крагуевац каде завршил 5 и 6 клас, а во Неготин Краина 7 клас, за 8 клас и матура учи повторно во Крагуевац. Се запишува на воената академија во Белград во учебната 1932/33 година. По завршување на истата се стекнува со чин потпоручник и испратен на работа во Битола. Во јануари 1941 година Диме е преместен на работа во Штип, каде и го затекнува почетокот на Втората светска војна. Станува член на КП. На 2 август 1943 година илегално доаѓа во Кавадарци, се поврзува со партиската организација и се вклучува во партизанскиот одред “Добри Даскалов“. Во одредот го добива партизанското име Горски. Назначен е за Командант на баталјонот “Страшо Пинџур“, формиран на 24 септември 1943 година. На 20 декември 1943 година беше формирана Втора македонска ударна бригада, Горски е назначен за командант на бригадата. На 2 август 1944 година како делегат од Кавадарци присуствува на Првото заседание на АСНОМ. Загина во авионска несреќа во близина на Краљево на 11 октомври 1945 година.

8 ноември 1944 г. 79 години од битката кај “Смеса“ близу Стоби, каде се воделе жестоки борби помеѓу партизаните и фашистичкиот окупатор кој се обидуваше да се пробие од Грција (Лерин), повлекувајќи се на север. Во овие борби загинаа 12 партизани и многу повеќе Германци. Дошло до решавачка улога во спречувањето на фашистите при повлекувањето да направат голем терор во Тиквешкијата.

13 ноември 1882 г. 141 години од раѓањето на **Добри Захарија Даскалов**. Тиквешки револуционер и војвода, роден на 13.11.1882 год. во Кавадарци. Во 1896/97 година своето образование го продолжил во Самоков, каде станал член на револуционерниот кружок “Трајко Китинчев“, основан од страна на Гоце Делчев. Во кружокот најблиски другари му се Петар Јуруков и тиквешанецот Пешо Самарџиев. Нивна цел била да работат и да се борат за идејата за ослободување на македонскиот народ од повеќе вековното османлиско ропство. Во 1901 година со само 19 години станал член на револуционерната чета на Јане Сандански. Во 1902 година Даскалов започнал со

интензивна револуционерна активност, подготовка на населението од Тиквешијата за вооружена борба. Добри Даскалов бил предложен и избран за делегат на Солунскиот конгрес кој се одржал на 2 јануари 1903 година, меѓутоа во тој период се наоѓал во затвор. Во пролетта 1904 година војводата Даскалов влегол во Тиквешијата на чело на една добро опремена и обучена чета. Од Околискиот комитет со седиште во Кавадарци бил именуван за тиквешки војвода. Во јуни 1905 година како делегат од Тиквешијата учествува на Солунскиот конгрес. Следниот месец малата револуционерна чета на Добри Даскалов покажала храброст во Ресавската борба, која води десетчасовна борба со десет пати побројната турска војска. Четата на Добри Даскалов во следните години води доста борби со турската војска. Добри Даскалов е убиен по наредба на војводата Милан Ѓурлуков од Прилеп, кој за оваа валкана работа го ангажирал Крсто Ристов Кимов од с. Грбавец, бивш четник во четата на Добри Даскалов на 20 јуни 1912 година пред портата од неговата куќа во Кавадарци. Со убиството на Даскалов и бил нанесен силен удар на Револуционерната организација во Тиквешијата.

Декември

20 декември 1943 г. 80 години од формирањето на **Втора македонска ударна бригада**. Со одлука на ГШ на НОВ и ПО на Македонија во Фуштани (Егејска Македонија) од баталјоните “Страшо Пинџур“, Вториот баталјон на третата оперативна зона и еден бугарски одред е формирана Втората македонска ударна бригада. Формиран е и штаб на бригадата. За командант е назначен Диме Туриманџовски – Горски, зам. командант Лазар Калајџиски – Добри, политички комесар Трифун Трифунов – Балкански и зам. политички комесар Мито Хаџи Василев – Јасмин. Бригадата води повеќе од 200 успешни борби, за што е одликувана со Орден заслуги за народ со златна ѕвезда и Орден братство и единство со златна ѕвезда.

28 декември 1943 г. 80 години од загинувањето на Киро Спанџов-Брко, заменик политички комесар на вториот баталјон на третата оперативна зона и Благој Крстиќ – Јошка (загинал на 26 декември) ,заменик на политички комесар на трета чета на Вториот баталјон, првоборци од Кавадарци. Киро Спанџов – Брко, загинал на 28 декември 1943 година во борба против окупаторската војска кај пограничната караула Конско, Гевгелиско. (Спомен биста во“ Паркот на револуцијата“- Кавадарци).

Во 2023 година ќе се одбележат и други значајни дати и обележја кои се значајни за Кавадарци и истите ќе бидат одбележани со медиумска покриеност, одржување на трибини и свечени академии со цел граѓаните да бидат запознати со настани поврзани од поблиското и подалечното минато на нашиот град.

Значајни настани и личности кои се одбележуваат секоја година

4 јануари – Годишнина од убиството на Народниот херој Страшо Пинџур во Спомен куќата во Ваташа.

7 април – Годишнина од убиството на Народните херои Киро Крстев и Димче Мирчев пред споменикот на влезот во Градскиот парк.

12 мај – Годишнина од смртта на првоборецот Мара Димова – Анка. Одбележување пред бистата во “Паркот на Револуцијата“.

14 мај – Годишнина од формирањето на тиквешкиот партизански одред “Добри Даскалов“ на планината Вишешница.

Одбележување пред споменикот на влезот во с. Бојанчиште.

16 јуни – Годишнина од убиството на 12 те младинци во месноста Моклиште.
Одбележување пред споменикот подигнат во нивна чест во Моклиште.

19 јуни – Годишнина од Тиквешкото востание од 1913 година.
Одбележување пред споменикот во паркот “Полана“.

15 јули – Годишнина од формирањето на првиот комитет на Македонската Революционерна Организација (ТМОРО) во Кавадарци во 1894 година прв во Македонија после Солунскиот.
Одбележување пред Спомен плочата во центарот на градот.

7 септември – Годишнина од ослободувањето на Кавадарци.
Одбележување пред “ Споменикот на Слободата и Революцијата“ на Градскиот плоштад.

23 октомври – Годишнина од Македонската револуционерна борба (1893 г.).
Одбележување пред Спомен плочата во центарот на градот.

8 ноември - Годишнина од раѓањето на **Диме Туриманцов - Горски**.
Одбележување пред бистата во Паркот на Революцијата.

20 декември –Годишнина од формирањето на Втората македонска ударна бригада.
Одбележување во Паркот на Революцијата пред бистата на Диме Туриманцовски – Горски.

Настани пред НОБ (1941 – 1945) г.

(Илинденски и предилнденски период)

1. 1 ви мај –Меѓународен ден на трудот.
2. 4 ти мај - Гоце Делчев (1872 – 1903) г.
3. 4 ти мај – Пере Тошев (1865 – 1912) г.
4. 19 јуни – Тиквешко востание 1913 г.
5. 15 јули – ТМОРО во Кавадарци 1894 г. (формирање на првиот комитет на МРО после Солунскиот)
6. 2 август – Илинденско востание 1903 г.
7. 23 октомври – Македонска револуционерна организација 1893 г.
8. 13 ноември – Добри Захарија Даскалов (1882 – 1912) г.

Најнова историја од 1991, 1992 и 2001 година

1. 6 мај 1991 г. - 32 години од убиството на Сашко Гешовски од Кавадарци.
2. 1 јули 2001 г. – 22 години од убиството на Блашко Толев од с.Марена.
3. 26 јули 1991 г. – 32 години од убиството на Петре Тодоровски од Кавадарци.
4. 18 август 1992 г. – 31 години Ден на АРМ.
5. 8 септември 1991 г. – 32 години од независноста на Република Македонија.
6. 15 септември 1991 г. – 32 години од убиството на Мишко Митрев.

III. Ликовна и уметничка дејност:

- 1. Глигор Чемерски (1940 - 2016), 9 години од неговата смрт.**
- 2. Васил Хаџиманов (1906 – 1969), 118 години од неговото раѓање.**
- 3. Отпочнување со работа на Музеј-галерија Кавадарци (1976 - 2022), 47 г.**

1. Глигор Чемерски (09.03.1940 – 02.04.2016),

Јубилеј 9 години од неговата смрт

Глигор Чемерски остави огромна трага во македонската култура. Чемерски беше член на Македонската и почесен член на Руската академија на науките и уметностите. Уметник со безброј самостојни изложби, добитник на важни награди и признанија и еден од уметниците кои го одбележаа македонското модерно сликарство.

Чемерски е несомнено нашиот најобразован творец, сестран уметник кој се испроба и успеа во графиката, сликарството, мозаикот еден од ретките кои ја имаат способноста низ пишуваниот збор да ја изразат својата ликовна поетика. Автор е на монументални слики и мозаични композиции во кои до израз доаѓаат културните и уметничките слоеви во нашата земја. Посебно до израз доаѓа неговиот интерес за византиското сликарство во кај нас, отворајќи со него дијалог како сликар, но исто така и како извонреден есеист.

Биографија

Глигор Чемерски е роден на 9 март 1940 година во Кавадарци. По завршеното средно образование во Скопје се запишува на Академијата за ликовни уметности во Белград, каде што дипломира во 1963 година. Потоа, на истата Академија завршува постдипломски студии и се стекнува со звање магистер по сликарство. Како стипендист на француската влада има студиски престој во Париз во 1969/1970 година. Оттогаш реализирал повеќе студиски патувања во Египет, Грција, Италија, Холандија, Германија, Шведска и САД.

Уште пред да дипломира на Академијата за ликовни уметности ја има својата прва самостојна изложба (со Насо Беќаровски) во Скопје, во 1962 година. Оттогаш до денес има околу четириесет самостојни изложби – во земјата и во странство (Белград, Будва, Загреб, Александрија, Хаг, Париз, Вашингтон, Вилмингтон, Феетвил). Освен тоа учествувал на повеќе од осумдесет групни изложби во земјата и во странство (Скопје, Белград, Загреб, Љубљана, Дубровник, Пореч, Париз, Рим, Александрија,

Истанбул, Софија, Прага, Грац, Букурешет, Москва, Мадрид, Копенхаген, Мексико Сити, Њујорк, Хаг, Даблин, Белфаст, Глазгов, Лондон, Атина), од кои поголем број биле антологиски претставувања на современото југословенско или македонско сликарство. Последните години од својот живот Чемерски бил еден од постојаните сликари на “Galerie du Fleuve“ во Париз.

Сликите на Глигор Чемерски се застапени во Музејот на современа уметност – Скопје, Уметничката галерија Даут-пашин амам, колекцијата на цртежи и графики во НУБ „Св. Климент Охридски“, колекцијата во МАНУ, Музеј на Македонија – Скопје, Музеј – галерија Кавадарци, Уметничка галерија – Штип, Музејот на современа уметност – Белград, интернационалната колекција на музејот „Св. Кирил и Методиј“ – Софија, Музејот на уметноста во Феетвил во САД, во колекцијата на Ватикан, како и во многубројни приватни колекции во Скопје, Париз, Амстердам, Стокхолм, Рим, Њујорк, Вашингтон, Вилмингтон, Феетвил и др.

Особено значаен дел од творештвото на Глигор Чемерски претставуваат неговите монументални споменици.

- „Топла земја“- Стопанска банка - Скопје (1971), современа техника на фреско-сликарството
- „Човекот и светлината“ во ХЕЦ „Вруток“ кај Гостивар (1975/76), 75 м2, Мозаик
- „Раѓање на културата“ во Кавадарци (1976), 9 м2, Мозаик
- „На тиквешките танчарки“ во Кавадарци (1977), 24 м2, Мозаик
- „Писма и пораки“ во Кавадарци (1981), 12 м2, Мозаик
- „Споменик на слободата“ во Кочани (1981). Овој последен споменик содржи во себе 330м2 мозаична површина, што претставува несомнено еден од најголемите потфати од овој вид во европски размери.

Својата богата ерудиција од областа на историјата на уметноста и од историјата на цивилизациите воопшто, Глигор Чемерски ја изразил во низа есеистички текстови што ги објавувал во нашата периодика, почнувајќи од 1957 година а исто така реализирал неколку театарски претстави во вид на целосна ликовна поставка – од сценографија, преку костимографија, до плакат.

Но, неговата суштествена вокација е без сомнение сликарството. За резултатите постигнати во оваа за него доминантна и средишна по значење област, Чемерски добил повеќе значајни награди и признанија. Почнувајќи од Првата награда за цртеж на Академијата за ликовни уметности во Белград (1960) и наградите што се редат во студентските денови, преку наградите на ДЛУМ „Нерешки мајстори“ за сликарство (1978); „Климент Охридски“ за цртеж (1979); „Климент Охридски“ за графика (1980); „Никола Мартиноски“ за цртеж (1991); наградата „Гран при“ на изложбата „Зимски салон“ (1994) до анајвисоките награди „13 Ноември (1990) и „11 Октомври“ (1975).

Избаран е за член на МАНУ во Одделението за уметност во 2012 година.

Од горенаведеното, несомнено е дека треба достоинствено да се одбележи јубилејот, 6 години од смртта на овој познат македонски културен деец, во неговиот роден град, Кавадарци.

Одбележувањето на овој јубилеј би се реализирало на 2 Април, 2023 г, во просториите на Локален Музеј Галерија – Кавадарци, во соработка со сродни институции и приватни лица кои располагаат со негови дела.

2. Васил Хаџиманов (14.01.1906 – 16.12.1969),

Јубилеј 117 години од неговото раѓање

На 14.01.1906 година во Кавадарци роден е Васил Хаџиманов, еден од најпознатите македонски етномузиколози, мелографи и промотори на македонската народна музика и фолклор.

Васил Хаџиманов бил и член на Друштвото на композитори на Македонија, Друштвото на фолклористи на Македонија и Интернационалното здружение на фолклористи и етномузиколози во Лондон и Њујорк и учествувал на голем број меѓународни конгреси и симпозиуми ширум светот на кои го афирмира македонскиот фолклор и музика.

Неговата дејност опфаќа и настапи на радио и концерти (честопати хуманитарни, во служба на народот), диригирање со хор, патување со инструментални групи, собирање и истражување на фолклорот, печатење збирки...

Биографија

Завршил нижа гимназија во Кавадарци а гимназија во Скопје и Велес а во 1926 година се запишал на Фармацевскиот факултет во Загреб за да во 1935 година магистрира на истиот. Кога заминал за Загреб со себе понел околу 1000 македонски песни.

Со нотно запишување на македонски народни песни започнал во 1927 година, а нотното свирење и читање го научил самоуко и свирел скоро на сите жичани и дувачки музички инструменти.

Додека студирал во Загреб се прославил како најдобар изведувач на македонски народни песни што ширум му ги отвора вратите во Радио Загреб, Белград, Љубљана и други градови во Југославија.

Во 1935 година работел како наставник по музика во гимназијата во Кавадарци а во 1937 година започнал да ги снима своите први грамофонски плочи и истата година во Кавадарци ја формира “Тиквешката фолклорна група“

Во 1938 година Хаџиманов станува член на Здружението на Југословенски музички автори а во периодот до 1947 настапува на различни фестивали и радио станици каде добива многубројни награди.

Во 1947 година започнал да работи како музички уредник во Радио Скопје.

Во меѓувреме паралелно студира и во 1956 гоидна дипломира на Музичката Академија во Скопје.

Од вкупниот негов собирачки опус издадени се само 4 збирки македонски народни песни.

За време на својот живот собрал околу 8000 македонски народни песни, 800 албански, 500 тажалки и сите нив успеал да ги сочува од забравот.

Од горенаведеното, несомнено е дека треба достоино да се одбележи овој јубилеј, 116 години од раѓањето на овој познат македонски етномузиколог, промотор на нашиот фолклор и музика, во неговиот роден град Кавадарци.

Одбележувањето на овој јубилеј би се реализирало на 14 Јануари, 2023 г, во просториите на Музејот на вкусовите во Кавадарци каде има Спомен соба посветена на Васил Хаџиманов, со пригоден настан.

7 септември 1976 г. 47 години од почнување со работа на **Музеј – галерија Кавадарци**. Со изложбата на словенечкиот сликар и скулптор Марио Вилхар од Љубљана започна со работа Музеј-галеријата од Кавадарци. Музеј-галеријата е општ музеј во кого делуваат историско, археолошко, етнолошко одделение, оддел за заштита на спомениците на културата и одделение за Историја на уметност (ликовно одделение). За ова чествување Музеј-галеријата предлага презентација на изложба и промоција на фотомонографија.

ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Програмата влегува во сила осмиот (8) ден од денот на со денот на објавувањето во „Сл.Гласник на Општина Кавадарци,,.

Бр.08- 7742/35
22.12.2022 година
К а в а д а р ц и

СОВЕТ НА ОПШТИНА КАВАДАРЦИ
Претседател,
д-р Стојанчо Рамов